

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка

Кафедра всесвітньої історії та міжнародних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Нова історія країн Азії та Африки у ХІХ ст.

(назва навчальної дисципліни)

ОС «Бакалавр»

галузь знань **03 Гуманітарні науки**

спеціальності **032 Історія та археологія**

за освітньою програмою **Історія та археологія**

ІІІ курс VI семестр

2025 – 2026 навчальний рік

Робочу програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин.

(назва кафедри)

Протокол № 1 від «29» серпня 2025 року.

Розробник: д. іст. наук, проф. Кондратьєв І.В. _____

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Мова навчання – українська.

Погоджено гарантом освітньої програми

«__» _____ 20__ року

_____ (підпис)

Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Нова історія країн Азії та Африки у ХІХ ст.» є вивчення історії країн Азії та Африки в означений період. Для країн Сходу в історіографії цей період називають класичним колоніальним періодом.

Обсяг дисципліни

	Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів ECTS	4,5	3
Кількість годин:		
- лекції	26	6
- практичні / семінарські	20	4
- лабораторні		
- індивідуальні завдання		
- самостійна робота студента	89	110

Статус навчальної дисципліни нормативна
(нормативна / вільного вибору)

Передумови для вивчення дисципліни. Для результативного опанування знаннями, вміннями, навичками при вивченні даної дисципліни студент повинен мати базові знання з предмету «Історія Стародавнього Сходу», «Історії країн Азії та Африки у Середні віки та РНЧ», «Історії країн Європи та Америки у ХVІІ – ХVІІІ ст.», «Історії країн Азії та Африки у ХVІІ – ХVІІІ ст.» та шкільного курсу *всесвітньої історії*.

Очікувані результати навчання

Студент повинен навчитись:

- розуміти історичні закономірності, володіти фактологічною інформацією з предмету;
- працювати з рекомендованою літературою, самостійно займатись пошуком літератури (у тому числі і у мережі Інтернет), вміти працювати з першоджерелами;
- зважаючи на те, що проблематика курсу знаходиться на зламі із суміжними дисциплінами (Історія Європи та Америки та ін.), студент повинен вміти застосовувати знання отримані при вивченні суміжних дисциплін, формуючи комплексне уявлення про перебіги історичного процесу;
- застосовувати набуті знання для орієнтації в громадсько-політичному житті та формуванні власної оцінки суспільних явищ і подій.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати:

- основні етапи історичного розвитку країн Азії та Африки у Новий час;
- процеси колонізації та їхній вплив на політичний, економічний і культурний розвиток регіонів;
- особливості соціальної структури та взаємин між метрополіями і колоніями;
- ключові події, постаті та рухи, що визначали історію країн Азії та Африки.

вміти:

- порівнювати особливості розвитку різних країн і регіонів у Новий час;
- оцінювати наслідки колоніальної політики для суспільного та культурного життя;
- застосовувати історичні знання для розуміння сучасних процесів у країнах Азії та Африки;
- формулювати аргументовані висновки та брати участь у наукових дискусіях з проблем нової історії.

У процесі вивчення дисципліни передбачається формування у студентів наступних *компетентностей*:

ЗК 03.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
ЗК 04.	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК 06.	Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 08.	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
ЗК 09.	Здатність бути критичним і самокритичним.
СК 01.	Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.
СК 02.	Усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.
СК 04.	Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.
СК 05.	Здатність відшуковувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).
СК 08.	Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.
СК 09.	Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.

СК 10.	Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.
СК 13.	Здатність визначати причинно-наслідкові зв'язки розвитку людської цивілізації, основні етапи її становлення.
СК 14.	Здатність визначати загальні закономірності та особливості історичного розвитку країн світу, визначати місце історії України у контексті світової історії.

Навчальна дисципліна сприятиме досягненню таких **програмних результатів навчання:**

ПРН 01.	Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.
ПРН 02.	Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.
ПРН 03.	Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.
ПРН 04.	Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.
ПРН 05.	Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.
ПРН 06.	Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії.
ПРН 07.	Розуміти і виявляти відмінності в історіописанні, поглядах на минуле представників різних епох та у різних контекстах.
ПРН 08.	Брати участь у плануванні та виконанні наукових досліджень у сфері історії, презентувати результати досліджень, аргументувати висновки.
ПРН 11.	Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.
ПРН 13.	Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.
ПРН 15.	Застосовувати набуті спеціальні компетентності на широкому громадсько-політичному та суспільному рівнях, аргументувати важливість соціальних функцій історика в сучасному суспільстві.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Разом	у тому числі					Разом	у тому числі				
		л	пр	лаб.	інд.	срс		л	пр	лаб.	інд.	срс
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Вступ до курсу		2				5						
Тема 2. Індія у ХІХ ст. Сіпайське повстання.		2	4			5		2	2			
Тема 3. Китай у ХІХ ст.		4	6			5		2				
Тема 4. Японія в епоху Мейджи.		2	4			5						
Тема 5. Іран у Новому часі		2	2			5						
Тема 6. Анексія Росією Закавказзя та Туркестану		4				5						
Разом за змістовим модулем 1		16	16			30		4	2			50
Змістовий модуль 2.												
Тема 7. Афганістан, як арена боротьби між Великобританією та Росією.		2				10						
Тема 8. Південно-Східна Азія у Новій історії		2				10						
Тема 9. Османська імперія: криза та розпад		2	2			10		2	2			
Тема 10. Арабський Схід у Новій історії		2				10						
Тема 11. Африка у ХІХ ст.		2				10						
Тема 12. Схід на початку ХХ ст.		2	2			9						

Разом за змістовим модулем 2		12	4			59		2	2			60
Усього годин	135	26	20			89	120	6	4			110

Форми та методи контролю навчальних досягнень

Поточний контроль – на семінарських заняттях.

Підсумковий контроль – екзамен.

Розподіл балів:

Семінари – 20 год. (10 занять) - до 5 балів за семінар	Лекції – 20 годин (10 занять)	СР (робота з картами)	Екзамен	Разом
до 50 балів	до 13 балів	до 7 балів	до 30 балів	до 100 балів

Критерії оцінювання:

Робота на лекціях оцінюється за наступними критеріями: відвідування лекційних занять; повнота, охайність і грамотність ведення конспекту лекцій (разом – до 13 балів).

Відповідь на практичному занятті оцінюється за наступними критеріями:

5 балів – студент у повному обсязі опрацював програмний матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями у вирішенні практичних завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання.

3-4 бали – студент вільно володіє навчальним матеріалом, формулює нескладні висновки, може узагальнювати набуті знання і частково застосовувати їх у вирішенні практичних завдань, аргументація на достатньому рівні.

1-2 бали – студент загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стисло характеристику питання, але у викладеному матеріалі є істотні прогалини, є певні неточності як у відтворенні матеріалу, так і у висновках, аргументація низька, використання набутих знань у вирішенні практичних завдань на низькому рівні.

Самостійна робота оцінюється до 7 балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	

83 – 89	B	добре	зараховано
75 – 82	C		
68 – 74	D	задовільно	
60 – 67	E		
35 – 59	F _x	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Матеріально-технічне забезпечення

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна: аудиторія обладнана проектором або інтерактивною дошкою. В разі дистанційного навчання – наявність програми Zoom.

Рекомендовані інформаційні джерела

Основна література

Рубель В.П., Головченко В.І. Нова історія Азії та Африки: колоніальний Схід (кінець XIX - друга третина XX ст.). – Київ: Либідь, 2010. 520 с.

Рубель, В. А. Нова історія Азії та Африки. Постсередньовічний Схід (XVIII - друга половина XIX ст.) : Навч. посіб. для студ. вузів / В. А. Рубель. – Київ : Либідь, 2007. 560 с.

Шпак А. Хронологічні таблиці з Нової історії країн Азії та Африки XVI ст. – поч. XX ст. Київ: Самміт-Книга, 2018. 464 с.

Допоміжна література

Bengt Sundkler, Christopher Steed. A History of the Church in Africa. - Cambridge University Press, 2000. - 1252с.

Антонова К. А. Английское завоевание Индии в XVIII в. – М., 1958.

Бартольд В.В. Сочинения. Т. 6. – М., 1966.

Белов Е. А. Краткая история Синхайской революции. 1911-1913. – М., 2001.

Белов Е. А. Учанское восстание в Китае (1911 г.). – М., 1971.

Березный Л. А. Начало колониальной экспансии в Китае и современная американская историография. – М., 1972.

Бутаков А.М., Тизенгаузен А.Е. Опиумные войны. – М., 2002.

Васильев Л.С. История религий Востока: Учебное пособие для студентов вузов, обучающихся по специальности "История". 2-е изд., перераб. и дополн. – М., 1988, 416 с. 1-е изд.: 1983, 368 с.

Васильев Л.С. Культурно-религиозные традиции стран Востока: Учебное пособие. – М., 1976, IV, 390 с.

Губер А. А., Ким Г.Ф., Хейфец А.Н. Новая история стран Азии и Африки. – М., 1982.

Иванов Ю.М., Оганова А.С. Африка: у истоков классовых битв. – М., 1978, 212 с.

История Востока. В 6 т. Т.3- 4. – М., 2000-2002.

История Ирана. – М., 1977.

История Китая / Под ред. А. В. Меликсетова. – М., 2002.

История Японии. – М., 2002.

Кузнецов Ю. Д., Навлицкая Г. Б., Сырицын И. М. История Японии. Учеб. для студ. Вузов. – М., 1988, 430с.

Кэрлайн Финкель. История Османской империи. Видение Османа. – М.: АСТ, 2010. – 829 с.

Льюис Р. Османская Турция. Быт, религия, культура. – М., 2004.

Малявин В. В. Китайская цивилизация. – М., 2000.

Непомнин О. Е. История Китая: Эпоха Цин. XVII — начало XX века. – М., 2005.

Новая история стран Азии и Африки. XVI-XIX вв: Учебник для студ. высш. учеб. заведений / Под ред. А. М. Родригеса: в 3 ч. – М., 2004.

Розалиев Ю.Н. Новая и новейшая история стран Азии и Африки: Учебное пособие для студентов вузов, обучающихся по специальности "История". – М., 1987, 351 с.

Чичеров А. И. Экономическое развитие Индии перед английским завоеванием (ремесло и торговля в XV-XVIII вв.). – М., 1965.

Яковлев А. И. Реформы на Востоке: предпосылки, механизм и последствия // Восток. – 1993. - № 5.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

<http://www.vostlit.info> - колекція книг

<https://oriental-studies.org.ua/uk/home/> - Інститут Сходознавства НАНУ

<https://skhodoznavstvo.org.ua/uk/about> - журнал «Сходознавство»

<https://chinese-studies.com.ua/> - журнал «Китаєзнавчі дослідження»

<https://chtyvo.org.ua/> - вільна онлайн-бібліотека україномовної літератури

Academia.edu - Find Research Papers, Topics, Researchers